

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DSR-III-0702-1-5-DM/5/12

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 13.08.12.

nr. 3831 podpis. *Borusewicz*

Warszawa, dnia 13 sierpnia 2012 r.

SEKRETARIAT
Biura Prac Senatorskich
Wpłynęło dn. 14.08.2012
nr. 4045 podpis. *Borusewicz*

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku

Odpowiadając na pismo Pana Marszałka z dnia 12 lipca 2012 r., znak: BPS/043-15-559/12, dotyczące oświadczenia senatorskiego senatora Jana Marii Jackowskiego w sprawie liczby działających w kraju domów dziecka, uprzejmie wyjaśniam.

Zgodnie z danymi ze sprawozdania MPiPS-03, w 2011 r. funkcjonowało 785 placówek opiekuńczo-wychowawczych (placówki typu interwencyjnego, rodzinnego, socjalizacyjnego, wielofunkcyjnego), w tym 594 prowadzone przez powiat i 191 prowadzonych przez inny podmiot. W placówkach prowadzonych przez powiat przebywało 22 490 dzieci, a w placówkach prowadzonych przez inny podmiot – 5 643 dzieci (łącznie 28 133 dzieci). Oznacza to, że liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych spada, gdyż w 2008 r. wynosiła ona 29 815. Równocześnie, dzięki wzrostowi liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2008-2011 z 741 do 785 systematycznie poprawiał się standard w zakresie zmniejszenia liczby dzieci przebywających w poszczególnych placówkach. Gros dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przebywa w rodzinnych formach organizacyjnych tej pieczy i udział ten w ostatnich latach systematycznie wzrasta. O ile w 2008 r. w rodzinach zastępczych przebywało 66 026 dzieci to w 2011 r. 66 971 dzieci.

Wydatki z budżetu jednostek samorządu terytorialnego na dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych (rozdział 85201) wzrosły z ok. 1 mld zł w 2008 r. do ok. 1,2 mld zł w 2011 r. Wydatki z ww. rozdziału w 2011 r. w podziale na województwa przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Województwo	Kwota
1	dolnośląskie	109 686 863
2	kujawsko-pomorskie	74 674 416
3	lubelskie	70 214 073
4	lubuskie	39 553 192
5	łódzkie	81 294 601
6	małopolskie	82 354 691
7	mazowieckie	142 813 819
8	opolskie	28 089 374
9	podkarpackie	51 377 811
10	podlaskie	27 864 657
11	pomorskie	72 760 911
12	śląskie	142 637 926
13	świętokrzyskie	32 904 079
14	warmińsko-mazurskie	54 601 626
15	wielkopolskie	75 951 973
16	zachodniopomorskie	67 851 475
	Polska	1 154 631 487

W analogicznym okresie wzrosły również wydatki z budżetu jednostek samorządu terytorialnego na rodziny zastępcze (rozdział 85204) odpowiednio z 656,4 mln zł do 699,9 mln zł. Wydatki z ww. rozdziału w 2011 r. w podziale na województwa przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Województwo	Kwota
1	dolnośląskie	61 929 029
2	kujawsko-pomorskie	37 878 754
3	lubelskie	32 391 930
4	lubuskie	28 523 773
5	łódzkie	51 006 652
6	małopolskie	40 890 940
7	mazowieckie	70 774 577
8	opolskie	19 342 384
9	podkarpackie	24 429 242
10	podlaskie	18 639 619
11	pomorskie	54 224 072
12	śląskie	99 535 665
13	świętokrzyskie	17 857 354
14	warmińsko-mazurskie	40 395 035
15	wielkopolskie	57 671 997
16	zachodniopomorskie	44 440 797
	Polska	699 931 818

Natomiast odnośnie do ośrodków interwencji kryzysowej należy zauważyć, że zgodnie z *ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 z późn.zm.)* interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w sytuacji kryzysowej (art. 47 ust. 1), które są kierowane do osób dorosłych oraz rodzin z dziećmi m.in. ofiar przemocy w rodzinie. Wg sprawozdania MPiPS-03 w 2011 r. ośrodków interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie – prowadzonych przez powiat – było 117 na ogólną liczbę 995 miejsc. Z tej formy wsparcia w 2011 r. korzystało 24 623 osoby. Dodatkowo inne podmioty prowadziły 30 ośrodków interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy w rodzinie na ogólną liczbę 389 miejsc – liczba osób korzystających 6 193 osoby.

Odnosząc się do kwestii kontroli placówek opiekuńczo-wychowawczych, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zapoznało się z raportami Rzecznika Praw Dziecka i Najwyższej Izby Kontroli. Zgodnie z obowiązującymi w 2011 r. przepisami *ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U z 2009 roku, nr 175, poz. 136, z późn.zm.)*, sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań samorządu powiatowego w zakresie jakości działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych, przede wszystkim nad realizacją standardów opieki i wychowania w tych placówkach oraz nad zgodnością zatrudnienia pracowników placówek z wymaganymi kwalifikacjami, należało do zadań własnych wojewody. Wojewoda sprawował również nadzór pedagogiczny w odniesieniu do wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zatrudnionych w oparciu o przepisy ustawy Karta Nauczyciela.

Departament Polityki Rodzinnej MPiPS, w ramach realizacji zadań zapisanych w art. 23 ust. 1 pkt 3 *ustawy o pomocy społecznej*, utrzymywał stały kontakt z pracownikami nadzoru nad placówkami opiekuńczo-wychowawczymi w poszczególnych województwach. W sprawach szczególnych, dotyczących stwierdzonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej nieprawidłowości, występował o informację do właściwego wydziału polityki społecznej urzędu wojewódzkiego.

W odniesieniu do problemów wykraczających poza jednostkowy przypadek, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej kieruje do wszystkich wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich pismo z zaleceniem zbadania danego problemu w podległych jednostkach. W latach ubiegłych Ministerstwo zalecało sprawdzanie w czasie kontroli w placówkach m.in. spraw dotyczących przestrzegania praw dziecka, zasadności umieszczania wychowanków w szpitalach psychiatrycznych, przeprowadzania dla kadry

placówek szkoleń z dziedziny psychiatrii dziecięcej i związanych z tym obszarem problemów prawnych, sprawdzania stopnia osiągnięcia standardów przez poszczególne placówki.

W Informacji NIK o wynikach kontroli funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz ich współdziałaniu z innymi instytucjami na rzecz powrotu dzieci do wychowania w rodzinie (kontrola obejmowała lata 2008-2010 oraz I półrocze 2011 roku) wskazano, że w kontrolowanych placówkach opiekuńczo-wychowawczych odnotowano akty wandalizmu, agresji oraz przemocy fizycznej lub psychicznej wobec innych wychowanków. NIK wskazała, że główną przyczyną tych zdarzeń było to, że niedostosowani społecznie nieletni, którzy na podstawie orzeczeń sądowych powinni być umieszczani w placówkach resocjalizacyjnych (MOW, MOS, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze), przebywali w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, między innymi na podstawie niepokojących informacji uzyskiwanych z wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich podejmowało już próby wprowadzenia zmian prawnych w tym zakresie. Rządowy projekt ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, skierowany we wrześniu 2010 r. do Sejmu RP, przewidywał brak możliwości przebywania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dzieci, które postanowieniem sądu zostały skierowane do MOS i MOW, a także proponował uchylanie w takich sytuacjach postanowień opiekuńczych o umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Po pozytywnie zakończonym procesie resocjalizacji sąd podejmowałby decyzję o ponownym umieszczeniu w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Takie rozwiązanie pozwoliłoby zmniejszyć poczucie zagrożenia wakacyjnymi powrotami wychowanka, który niejednokrotnie był sprawcą przemocy i dezorganizacji życia placówki, a także przyczyniłoby się do uwolnienia miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, blokowanych przez wychowanków przebywających w MOS i MOW nierzadko po kilka lat. Propozycja powyższa nie spotkała się z aprobatą Parlamentu.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. kwestię kontroli i nadzoru na działalnością placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych regulują przepisy art. 122-126 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadza również szereg rozwiązań, które zmierzają do jeszcze lepszego zabezpieczenia praw dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę na przepisy ustawy, które przewidują znaczne ograniczenie liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, poprzez umieszczanie w nich dzieci nieco starszych, powyżej 10 roku życia, a także poprawę

standardu opieki w placówkach poprzez zmniejszenie do 14 wychowanków liczby przebywających w nich dzieci. Jak stanowi ustawa, zmiany powyższe będą wprowadzane sukcesywnie w kolejnych latach, tak aby od stycznia 2020 r. wiek dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych nie był niższy niż 10 lat, natomiast placówki opiekuńczo-wychowawcze od stycznia 2021 r. uzyskały standard 14-osobowy.

Zabezpieczeniu praw dziecka służy ponadto wprowadzona w ustawie zasada, że z dzieckiem pracować może tylko osoba, która oprócz stosownego do zakresu jej działania wykształcenia i kwalifikacji, posiadała i posiada pełnię władzy rodzicielskiej, a także wypełnia obowiązek alimentacyjny i nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Ponadto, w przypadku wszczęcia przeciwko osobie będącej między innymi dyrektorem placówki opiekuńczo-wychowawczej, wychowawcą lub osobą pracującą z dziećmi postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego osoba ta zostaje zawieszona w pełnieniu obowiązków do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Zgodnie z art. 239 ustawy, Rada Ministrów przedłoży Sejmowi i Senatowi RP po raz pierwszy sprawozdanie z realizacji ustawy wraz z wnioskami dotyczącymi sposobu i zakresu finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego wynikających z *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* do dnia 30 lipca 2013 r. Podobne sprawozdania będą w następnych latach - stosownie do art. 189 w/w ustawy - przygotowywane corocznie i przedstawiane Sejmowi i Senatowi RP. Taki mechanizm monitorowania realizacji ustawy pozwoli na inicjowanie koniecznych zmian w ustawie w sposób kompleksowy, zawsze w oparciu o aktualną - wynikającą ze sprawozdań - ocenę efektów działania istniejących przepisów.

z up.

MINISTER
Jacek Męcina
Sekretarz Stanu